

Hustavlen

Hustavletradisjonen i Norge og Norden er en del av vår kulturhistorie. Fra midt på 1800-tallet og i minst hundre år framover har hustavlene hengt på veggen i mange hjem, som et trosuttrykk eller som en påminnelse om verdier og leveregler. Noen har dem fortsatt. Teksten er gjerne et bibelsitat, et utsnitt fra et salmevers eller noen ord til formaning eller trøst. «Frykt ikke», kan det stå, eller «Jesus lever». I hovedoppgaven «Skriften på veggen» skriver Helge Unneland at hustavlen har samme funksjon som jødernes beholdere med skriftord ved dørstolpene og de ortodokse hjemmenes ikonhjørne¹. Dermed kan den ha en eksistensiell betydning.

En hustavle kan også bestå av visdomsord, ordtak eller små dikt uten religiøs forankring, som Kardemommeloven eller Arnulf Øverlands dikt *En hustavle* fra 1929, om hva som er viktig i livet:

*Det er en lykke i livet
som ikke vendes til lede:
Det at du gleder en annen
det er den eneste glede*

*Det er en sorg i verden
som ingen tårer kan lette:
Den at det var for sent
da du skjønte dette*

*Ingen kan resten av tiden
stå ved en grav og klage
Døgnet har mange timer
året har mange dage.*

Hustavlen har også vært knyttet til husflid. Den er forseggjort, gjerne håndbrodert, kanskje med silketråd, med rød skrift mot hvit bunn eller gull mot sort. Materialet kan være lin, lerret, ull eller stramei, og teknikken prydsøm, plattsøm eller korssting. Noen ganger er ordene omkranset av blomster eller andre dekorative elementer. Broderiet er ofte satt i glass og ramme, slik at det fortjener sin sentrale plassering eller hedersplass på veggen.

Kirkelig Ressurscenter knytter an til denne tradisjonen med sin hustavle. Den ble brodert til Ressurscenterets 15-årsmarkering i desember 2011 og ble lest under den økumeniske jubileumsgudstjenesten i Trefoldighetskirken, med kongen, statsråden og et bredt sammensatt kirkelig lederskap, samt engasjerte og berørte mennesker til stede. Alle fikk hver sitt trykte kort med samme motiv.

¹ Helge Unneland: «Skriften på veggen»: *En studie i «hustavlernes» tilkomst, funksjon og folkelige resepsjon*. Hovedoppgave i kunsthistorie 2006, Universitetet i Bergen

Ressurssenteret gir sin hustavle til kirker over hele landet, slik at den kan henge godt synlig i våpenhus eller inngangspartier, på kirketorg eller på annet egnet sted. Den signaliserer solidaritet med utsatte, og den blir et uttrykk for at menigheten ikke vil tillate at overgrep skjer. Dessuten minner den om at Kirkelig Ressurssenter finnes og kan være et sted å henvende seg. Det er mange som trenger å vite at de ikke er alene om overgrepserfaringer, og det er nødvendig å gi støtte.

Vi vil snakke sant om livet. Vi vil hindre at krenkelser skjer hos oss, og vi vil bidra til oppreisning der krenkelser har skjedd. Vi tror at Gud vil være hos alle som kjemper mot urett og støtte oss i å skape gode grenser. Gud vil gi nye muligheter til å oppleve respektfull omsorg og kjærlighet.

Nedenfor er et forslag til en enkel liturgi rundt hustavlen. Den kan brukes som innledning eller avslutning på møter, stabssamlinger, med konfirmanter, bibelgrupper eller i andre sammenhenger, og den kan brukes i forbindelse med at hustavlen henges opp og får sin synlige og faste plass. Liturgien kan gjøres helt kort, eller den kan bygges ut og bli til en temagudstjeneste. Teksten kan trykkes opp og gis til hver enkelt², eller bildet kan tas ned og leses.

Hustavlen kan leses som en erkjennelse og bekjennelse til inngang eller ved utgang.

Forslag til enkel liturgi:

Musikk eller salme

Inngangssord

L: *I Skaperens, Frigjørerens og Livgiverens navn.*

Hustavlen leses (her eller til utgang)

*Krenkes et medmenneske
krenkes Gud*

*Ingen skal bære alene
Vi vil støtte
Vi vil tro på
Vi vil skape trygge rom.*

*Kirkene står sammen
mot vold
og seksuelle overgrep*

² Små kort kan også kjøpes fra Kirkelig Ressurssenter

L: *Det er gjort i stand et rom for oss.
Her kan vi være med vår glede og smerte, med vår tro og lengsel.*

(Stillhet).

A: *Til deg, Gud, kommer vi
med alt vi bærer på
og legger det fra oss hos deg:*

Kyrie (lokalt valg) eller «Kvar var du du stormen raste» fra Beate Lechs CD *Min song og hjarteskatt*, Kirkelig Kulturverksted 2011

L: *Jesus sier: Kom til meg alle dere som strever og bærer tungt. Jeg vil gi dere hvile.*

Salme (forslag nedenfor)

Bibeltekst (forslag nedenfor)

En kort betraktning (noe fra introduksjonen og/eller noe annet aktuelt ang overgrep/kirke)

(Musikk/salme)

Bønn og lystening (i lysglobe eller på annen måte)

L: *La oss be og tenne lys for noe eller noen vi tenker på, og for den verden vi lever i.*

Lys tennes under musikk

L: *Gud, vend deg til oss
når vi nærmer oss deg,
og se det synlige og usynlige vi bærer på.
Her er våre lys og våre bønner.
Ta imot det som skaper sorg og savn i livene våre
Ta imot det vi håper på og det vi frykter.
Du som er verdens lys, ta imot våre lys.*

Eller en flerleddet bønn. Mellom bønneleddene kan det synges vers fra en salme (se forslag).

L: *Sammen ber vi den bønningen Jesus har lært oss:*

A: *Vår Far i himmelen.
La navnet ditt helliges.
La riket ditt komme.
La viljen din skje på jorden som i himmelen.
Gi oss i dag vårt daglige brød, og tilgi oss vår skyld, slik også vi tilgir våre skyldnere.
Og la oss ikke komme i fristelse, men frels oss fra det onde.*

For riket er ditt og makten og æren i evighet.

Amen

Salme

Velsignelse

L: *Ta imot velsignelsen.*

*Den Gud som favner oss med kjærlighet, omsorg og respekt,
den Gud som hører og ser, og som bærer,
den Gud velsigne oss nå og til evig tid. Amen.*

Eller

*Herren velsigne deg og bevare deg,
Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig,
Herren løfte sitt åsyn på deg og gi deg fred. Amen*

Utgang: Hustavlen leses (her eller til inngang)

*Krenkes et medmenneske
krenkes Gud*

*Ingen skal bære alene
Vi vil støtte
Vi vil tro på
Vi vil skape trygge rom.*

*Kirkene står sammen
mot vold
og seksuelle overgrep*

Musikk

Tekstforslag:

- 1 Mos 32,21-30: Jakobs kamp
- Sal 31,15-25: Jeg setter min lit til deg, Herre...
- Sal 43: Send ditt lys og din sannhet
- Jes 42,5-9: Herren har kalt deg i rettferd
- Jes 58,5-8: Dette er fasten jeg har valgt
- Matt 5,1-10: Salige er de
- Matt 15,21-28: Den kanaaneiske kvinnen
- Luk 4,16-21: Et nådens år fra Herren

Salmeforslag:

- *Vær sterk min sjel* (Svein Ellingsen 1971)
- *Deg å få skode* (Irsk tekst fra 700-tallet. Norsk oversettelse: Arve Brunvoll 1978.)
- *Noen må våke* (Svein Ellingsen 1975)
- *Jesus från Nasaret går här fram* (Anders Frostenson 1935)
- *Vi rekker våre hender frem* (Svein Ellingsen 1975)
- *O Herre, i dine hender* (Viola Renvall 1933. Norsk oversettelse: Svein Ellingsen 1989.)
- *Ubi caritas* (Med melodi fra Taizé.)
- *Håpstango* (Fredrico J. Pagura. Norsk oversettelse: Holger Lissner/Estrid Hessellund.)